
Bekkenvoortgangrapport 2013

Benedenscheldebekken

Colofon

Secretariaat Benedenscheldebekken

p/a Anna Bijnsgebouw, Lange Kievitstraat 111-113 bus 44, 2018 Antwerpen

T 03 / 224 67 09

F 03 / 224 67 05

Benedenschelde-sec@wenz.be

www.benedenscheldebekken.be

Woord Vooraf

Beste lezer

Met dit rapport informeren we u over de stand van zaken van het integraal waterbeleid in het Benedenscheldebekken.

Sinds oktober 2013 is het gewijzigd decreet integraal waterbeleid van kracht. De wijzigingen beogen een vereenvoudiging van de planning en organisatie van het integraal waterbeleid. Zo wordt het deelbekeniveau in het bekeniveau geïntegreerd waardoor de waterschappen verdwijnen. Om de lokale betrokkenheid te garanderen worden de bekkenbesturen opgesplitst in een algemene bekkenvergadering - waar alle lokale besturen deel van uit maken - en een bekkenbureau. Ook het gebiedsgericht en thematisch overleg zal zorgen voor betrokkenheid op het lokale niveau. Over deze wijzigingen werden in de loop van 2013 twee infosessies georganiseerd binnen het Benedenscheldebekken.

In de speerpuntgebieden werd voor een aantal acties vooruitgang geboekt. In het speerpuntgebied van de Vliet bijvoorbeeld rondde de provincie Vlaams-Brabant de inrichting van de overstromingsgebieden Trappenhoeve en Smidsestraat in Asse en Merchtem af. VMM bekam een bouwvergunning voor het overstromingsgebied Robroek op de Vliet-Grote Molenbeek in Merchtem en Londerzeel. In het speerpuntgebied Benedenvliet liep vanuit de provincie Antwerpen de grondverwervingsprocedure voor het overstromingsgebied Rijkerooistraat langs de Grote Struisbeek in Kontich.

In dit rapport kunt u zien dat ook voor tal van andere acties voorbereidende stappen werden getroffen, en dat een aantal projecten werden afgerond op het terrein. Wij waarderen deze inspanningen ten zeerste.

Toch ligt er nog veel werk op de plank. Een aantal acties werd nog niet opgestart of kennen een zeer lang voortraject. We dringen hierbij dan ook aan op een spoedige verdere en concrete uitvoering van de acties, minstens in de speerpuntgebieden. Bij de opmaak van tweede generatie stroomgebiedbeheerplannen werd vastgesteld dat ook de vooruitgang van de waterkwaliteit zeer moeizaam verloopt. Naast het uitvoeren van de acties is dus ook het opvolgen en beoordelen van de bereikte resultaten cruciaal.

2014 wordt ongetwijfeld een druk, maar ook boeiend werkjaar. In 2014 worden de aangepaste bekkenstructuren opgericht. De opmaak van het ontwerp van de bekkenspecifieke delen voor het tweede stroomgebiedbeheerplan krijgt in het voorjaar een prominente plaats binnen de overlegstructuren. Wij hopen dat de doorstart van de nieuwe structuren en de opmaak van de plannen zullen zorgen voor een verdere en verbeterde integrale werking, en rekenen hiervoor op de medewerking van alle betrokken partners en actoren.

Jan Briers
Gouverneur van Oost-Vlaanderen
Covoorzitter van het bekkenbestuur
van het Benedenscheldebekken

Cathy Berx
Gouverneur van Antwerpen
Covoorzitter van het bekkenbestuur
van het Benedenscheldebekken

Inhoud

Inhoud	5
1 Inleiding	6
2 Uitvoering van het bekkenbeheerplan en de deelbekkenbeheerplannen	7
2.1 Rapportering 2013	7
2.1.1 Acties	7
2.1.2 Speerpuntgebieden	18
2.2 Aanpassing, schrapping of toevoeging van acties	18
2.2.1 Toevoegen van een actie	18
2.3 Tussentijdse afbakening overstromingsgebieden	18
3 Rapportering uit de structuren	20
3.1 Bekkenbestuur	20
3.2 Bekkenraad	21
3.3 Ambtelijk bekkenoverleg en permanente kern bekkensecretariaat	21
3.4 Waterschappen	21
4 Opstap naar 2de generatie stroomgebiedbeheerplannen – bekkenspecifiek deel	22
5 Overzicht relevante beleidsbeslissingen en –documenten	24
6 Aanbevelingen	26

1 Inleiding

Artikel 50 van het decreet Integraal Waterbeleid stelt dat er jaarlijks een bekkenvoortgangsrapport moet worden opgemaakt. Het moet een geïntegreerd voortgangsverslag van de stand van uitvoering van het bekkenbeheerplan (inclusief deelbekkenbeheerplannen) zijn en een opgave bevatten van de nog te verrichten activiteiten en te nemen maatregelen ter uitvoering van het bekkenbeheerplan. Het decreet Integraal Waterbeleid legt ook de procedure voor het bekkenvoortgangsrapport vast:

- Het bekkensecretariaat maakt het ontwerp bekkenvoortgangsrapport op;
 - Het ontwerp bekkenvoortgangsrapport wordt ter advies voorgelegd aan de bekkenraad;
 - Het bekkenbestuur stelt het bekkenvoortgangsrapport vast;
 - Het bekkenvoortgangsrapport wordt vervolgens overgemaakt aan de CIW, aan de voor integraal waterbeleid bevoegde minister en aan de betrokken waterschappen.
- Het bekkenvoortgangsrapport wordt op het bekkensecretariaat ter inzage gelegd.

Het bekkenvoortgangsrapport is dus een operationeel instrument om de uitvoering van het bekkenbeheerplan en de bijhorende deelbekkenbeheerplannen op te volgen. Het bekkenvoortgangsrapport bevat ook de maatregelen die nog moeten genomen worden om de plannen uit te voeren.

Het voorliggende bekkenvoortgangsrapport handelt over het zesde jaar (2013) van de planperiode van de huidige en eerste generatie bekken- en deelbekkenbeheerplannen (2008 – 2013). Basis voor het opstellen van het bekkenvoortgangsrapport zijn de gegevens inzake planning en uitvoering van de acties aangeleverd door de verschillende initiatiefnemers.

Het bekkenvoortgangsrapport schetst diverse aspecten in verband met de uitvoering van de bekken- en deelbekkenbeheerplannen. Hierbij wordt de focus gelegd op een aantal zwaartepunten en aandachtspunten die betrekking hebben op de voortgang van acties in het Benedenscheldebekken. De rapportering over de voortgang van de acties gebeurt enerzijds vanuit een gebiedsgerichte rapportering waarbij zowel acties uit het bekkenbeheerplan als uit de deelbekkenbeheerplannen in dezelfde context belicht worden. Dit is bedoeld om de relatie tussen acties beter in beeld te brengen. Anderzijds wordt in een aantal specifieke gevallen gekozen voor een thematische benadering.

Naast een weergave van de stand van zaken van de acties wordt een vooruitblik gegeven over de verdere planning op korte termijn voor de uitvoering van de acties uit het (deel)bekkenbeheerplan. Het bekkenvoortgangsrapport rapporteert ook over de werking van de bekken- en deelbekkenstructuren. Er wordt onder meer een kort overzicht gegeven van de uitgebrachte adviezen (cfr. DIWB Art. 27 §2) door het bekkenbestuur in 2013. Zowel bekkenspecifiek als op Vlaams niveau wordt een overzicht gegeven van recente beleidsontwikkelingen. Tenslotte worden enkele aanbevelingen meegegeven. Alle informatie over de bekkenstructuren en de documenten waarnaar het bekkenvoortgangsrapport refereert, zijn terug te vinden op www.benedenscheldebekken.be. De deelbekkenbeheerplannen kan u raadplegen op de websites van de provincie Antwerpen (www.provincieantwerpen.be/waterlopen) en de provincie Oost-Vlaanderen (www.oost-vlaanderen.be).

Het voorliggende bekkenvoortgangsrapport werd besproken op het gebiedsgericht en thematisch overleg Benedenscheldebekken van 2 april 2014, geadviseerd door de bekkenraad Benedenscheldebekken op 5 mei 2014 en het bekkenbureau van 19 mei 2014 en vastgesteld door de algemene bekkenvergadering Benedenscheldebekken op 16 juni 2014.

2 Uitvoering van het bekkenbeheerplan en de deelbekkenbeheerplannen

In onderstaande tekst vindt u meer uitleg over de stand van zaken van de uitvoering van het bekkenbeheerplan en de deelbekkenbeheerplannen. Een aantal acties waarvoor in 2013 belangrijke stappen werden gezet, worden toegelicht.

2.1 Rapportering 2013

2.1.1 Acties

Gebiedsgerichte rapportering

▪ Grote Molenbeek – Vliet

Structuurherstel via hermeandering van de Grote Molenbeek in functie van extra waterberging in samenhang met het herstel van de gravitaire lozing van de Vliet (A 1.2.13c, A 1.1.1, A 1.3.6)

Het herstellen van de gravitaire lozing (en eventueel de getijdenwerking) van de Vliet (Klein-Brabant) door de aanleg van een nieuwe uitwateringsconstructie en een verlegde Waterloop (A 1.3.6)

Initiatiefnemer: VMM

Uitvoeren Sigmaplan

Initiatiefnemer: W&Z

Er zijn verschillende mogelijke scenario's voor het opnieuw gravitair maken van de lozing van de Vliet. Eén van deze scenario's is een afleiding van de Vliet via een parallelgracht met het Zeekanaal, en dit vanaf de bezinkingsvijver aan het pompstation tot aan de Schelde in Bornem.

In Bornem plant W&Z de aanleg van het GOG Oudbroekpolder/Schellandpolder in het kader van het Sigmaplan.

Deze beide projecten kunnen van invloed zijn op elkaar. In de studie 'aanleg van overstromingsgebieden en natuurgebieden in het kader van het Sigmaplan', opgedragen door W&Z, werd daarom door VMM een haalbaarheidsonderzoek gravitaire uitwatering Vliet-Grote Molenbeek te Bornem toegevoegd.

Uitbreiding en verdere inrichting van het actieve overstromingsgebied tussen de Grote Molenbeek en de Lindebeek te Merchtem (A 1.2.8)

Initiatiefnemer: VMM

Aanleggen van overstromingsgebieden langs de Grote Molenbeek (Asse, Merchtem), Oude Beek, Stampbeek en Puttenbeek (Opwijk, Merchtem)

Initiatiefnemer: provincie Vlaams-Brabant

In 2013 werd het ontwerp van het overstromingsgebied op de Vliet-Grote Molenbeek aangepast (gemeenten Merchtem en Londerzeel). Er verder studiewerk verricht waarbij werd bekeken of en hoe het GOG kon uitgebreid worden tot aan de Robbroekstraat. Deze resultaten werden inmiddels teruggekoppeld met de buurtbewoners.

In oktober 2010 verkreeg VMM de oorspronkelijke bouwvergunning. De gemeente Merchtem tekende hiertegen toen beroep aan. Het aangepaste ontwerp werd begin 2013 vergund.

De aanpassingen houden een verlenging en verhoging van de dijken en het voorzien van automatisch gestuurde knijpconstructies op de Grote Molenbeek en de Lindebeek in. Zij zullen zorgen voor een betere bescherming van omwonenden, voornamelijk langs Breestraeten. Voor dit aangepaste ontwerp werd op 8 januari 2013 een bouwvergunning bekomen. De werken voor het GOG Merchtem werden tot werken van algemeen nut verklaard.

De provincie Vlaams-Brabant rondde de inrichting van de overstromingsgebieden "Trappenhoeve" en "Smidsestraat" langs de Grote Molenbeek in Asse en Merchtem af in 2013. Beide gecontroleerde overstromingsgebieden werden voorzien van een automatische sturing.

De bouwvergunning voor de inrichting van de overstromingsgebieden langs de Oude Beek, Stampbeek en Puttenbeek in Opwijk en Merchtem werd verleend. Een aangelande tekende beroep aan, verdere onderhandelingen hierover zijn lopende.

Omdat twee overstromingsgebieden grotendeels in gebruik zijn als weiland, werden ze formeel afgebakend met het oog op de toepassing van de vergoedingsplicht. Zo kunnen de gebruikers vergoed worden bij opbrengstverlies ten gevolge van de actieve inschakeling van deze overstromingsgebieden. Het Ministerieel besluit van afbakening werd op 14/1/2014 goedgekeurd. Zie ook '2.3 afbakening nieuwe overstromingsgebieden'.

In 2013 werd verder gewerkt aan het ontwerp van de geplande overstromingsgebieden langs de Kleine Molenbeek in Meise en Londerzeel. Verdere uitwerking is nog voorzien voor 2014.

▪ Zielbeek

Berging langs de bovenloop van de Zielbeek (DB 04-09_30)

Initiatiefnemer: provincie Vlaams-Brabant

Op 17 oktober 2006 keurde de provincieraad het ontwerp goed van een gecontroleerd overstromingsgebied dat bedoeld is om de kans op wateroverlast te beperken in de woonkern van Nieuwenrode, deelgemeente van Kapelle-op-den-Bos. Het ontworpen overstromingsgebied ligt in het valleigebied van de Zielbeek - Birrebeek en de Grote Heidebeek, op de grens van Meise en Kapelle-op-den-Bos.

De bouwvergunning, afgeleverd op 7 augustus 2008, werd op 12 september 2011 vernietigd door de Raad van State na een klacht van een aangelande. Omdat de werken gedeeltelijk in VEN-gebied uitgevoerd zullen worden moest een MER-ontheffing aangevraagd worden. In 2012 werd de procedure voor het bekomen van een MER-ontheffing opgesteld. Deze werd verkregen bij besluit van 8 november 2013.

Ondertussen is ook het dossier van de gerechtelijke onteigening van een aangelande afgerond: in de loop van 2014 zal een nieuwe bouwaanvraag ingediend worden. Gelijktijdig zal de aanbestedingsprocedure opgestart worden.

▪ **Benedenvliet**

De provincie Antwerpen werkt in het speerpuntgebied Benedenvliet in 2013 aan enkele 'ruimte voor water'-projecten. Voor het overstromingsgebied Grote Struisbeek (Rijkerooistraat, Kontich) was de grondverwervingsprocedure in 2013 lopende. Voor het overstromingsgebied Kleine Struisbeek (Doomstraat, Antwerpen) was voor 1 perceel de grondverwervingsprocedure in 2013 lopende. Er zijn nieuwe inzichten bekomen om dit overstromingsgebied op gronden van de stad Antwerpen in te richten, maar de ontwerpfase moet nog opgestart worden.

De provincie Antwerpen werkte buiten het speerpuntgebied van de Benedenvliet nog aan enkele andere acties omtrent ruimte voor water. De aanbestedingsprocedure voor het overstromingsgebied Wullebeek (Tuinlei/Matenstraat, Schelle/Aartselaar) is afgerond in 2013. De werken werden gegund. Het gemeentelijk RUP voor het overstromingsgebied Wullebeek (Halfstraat, Aartselaar) is in 2013 goedgekeurd. De provincie wacht nu op een grondaankoop door ANB of de gemeente.

Voor het overstromingsgebied Bosbeek te Rumst is het gemeentelijk RUP definitief goedgekeurd. Er werd een dossier opgesteld om de grondverwerving op te starten.

▪ **Schijn**

Baggeren van het kanaal Dessel-Turnhout-Schoten om een diepgang van minimaal 2,10 m te verzekeren (A 2.1.19)

Initiatiefnemer: nv De Scheepvaart

In 2013 werden de baggerwerken op het kanaal Dessel-Turnhout-Schoten afgerond. Bij deze werken werd een totaal volume van ongeveer 280.000m³ specie gebaggerd.

De vaargeul is nu over de totale lengte van het kanaal opnieuw bevaarbaar met een diepgang van 2.1 meter. Dit zal het scheepvaartverkeer op het kanaal Dessel-Turnhout-Schoten zeer ten goede komen.

Toekomstige afwatering Benedenschijn

Voor zover in overeenstemming met de plan-MER voor het strategisch plan van de haven: het vervangen van het pompstation Rode Weel door twee nieuwe visvriendelijke vijzels met hun respectievelijke wachtboezems:

- een ter hoogte van het Churchilldok om het debiet van de huidige Schijnkoker (ter hoogte van Ekeren) samen met dat van het Schoon Schijn in het Churchilldok te pompen (inclusief de herprofilering van het Oud Schoon Schijn);
- een ter hoogte van het Delwaidedok om het debiet van de Afwateringsgracht (incl. dit van het Antitankgracht), de polderwaterlopen van Stabroek en Berendrecht in het Delwaidedok te pompen (A 1.2.14 d)

Initiatiefnemer: VMM

Onder leiding van MOW werden nieuwe ideeën om de afwatering van het Benedenschijn aan te pakken in 2103 verder onderbouwd. Een gedetailleerd voorstel werd uitgewerkt, dit als voorbereiding van een bespreking en besluitvorming op beleidsniveau. Uit het onderzoek bleek immers dat er voor een aantal onderdelen van het besluit, dat in 2009 door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd, goedkopere of eenvoudigere alternatieven bestaan, met de nodige garanties voor afwatering. Het besluit, 'afwatering deelbekken Benedenschijn' in 2009 ging onder meer uit van twee nieuwe pompstations (Delwaidedok en Churchilldok) en de beperking van het gebruik van het pompstation Rode Weel tot lokale afwatering. In 2013 publiceerde het GHA de kennisgevingsnota voor het project.

De Vlaamse Regering heeft op 30 april 2013 het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP) voor het havengebied Antwerpen definitief goedgekeurd. Met die beslissing legde de regering de nieuwe

grenzen vast waarbinnen de haven zich in de toekomst op een duurzame manier verder kan ontwikkelen. De huidige loop van de Verlegde Schijns werd hierin herbestemd naar industriegebied en de nieuwe loop kan in de zones voor ecologische infrastructuur gerealiseerd worden. Het GRUP en de bijhorende onteigeningsplannen verschenen op 3 juni 2013 in het Belgisch Staatsblad. VMM heeft in het kader van het uitwerken van het voorontwerp van de verlegging van de Verlegde Schijns overleg georganiseerd met het GHA, ANB, Onroerend Erfgoed, AWV, de Provincie Antwerpen en de Simon Stevinstichting (omwille van de aanwezigheid van een aantal bunkers). Daarnaast waren er ook verschillende bilaterale contacten tussen VMM en het GHA. Volgende punten werden besproken:

- m.b.t. het Nieuw Schijn (de waterloop die de Hoofdgracht vervangt): de toegewezen breedte voor de waterloop en de onderhoudsstrook, de precieze locatie van de waterloop, de taluds, het niveau van het maaiveld, de inrichting van de omgeving van de meeste oostelijke bunker
- m.b.t. de Polderloop (de waterloop die de Voorgracht vervangt): de toegewezen breedte voor de waterloop en de onderhoudsstrook, de precieze locatie van de waterloop t.o.v. de Aquafin-collector

Wateroverlast Heideweg/Lindendreef (DB 04-06_83)

Initiatiefnemer: provincie Antwerpen

Op een perceel bouwgrond langs de Vorse Beemden heeft de dienst Integraal Waterbeleid van de Provincie Antwerpen in 2013 de oevers van het Groot Schijn laten afgraven zodat er plaats komt voor een typische moerasvegetatie en er meer water kan geborgen worden. Er werden ook een aantal diepere, permanent waterhoudende zones voorzien voor vissen en amfibieën. Daarnaast werd de Medelaarsloop, die daar in het Groot Schijn uitmondt, via een nieuwe kokerconstructie onder de Vorse Beemden verlegd, zodat die nu ook zijn weg vindt over het ingerichte perceel. Omdat het naast een belangrijke recreatieve fiets- en wandelweg is gesitueerd, werd er ook een rustpunt met zitbanken voorzien. Het onderhoud van het perceel zal, in samenspraak met de dienst Integraal Waterbeleid van de Provincie Antwerpen, door Natuurpunt Voorkepen gebeuren.

Deze actie kadert in de strategie van de provincie Antwerpen om strategisch gelegen percelen te verwerven om te garanderen dat deze ruimte beschikbaar blijft voor water. Het laag gelegen perceel bouwgrond werd in 2010 door de provincie aangekocht. Dit perceel kwam regelmatig onder water vanuit het naastliggende Groot Schijn en is daarom niet geschikt om bebouwd te worden. Om die reden werd er een plan uitgetekend om dit perceel in te richten en er plaats te maken voor waterberging, natuur en recreatie.

DB 04-06_76 Duiker Van Strydoncklaan en DB 04-06_56 Ecologische herinrichting in Rivierenhof

Initiatiefnemer: provincie Antwerpen

Het eerste deel van Park Groot Schijn, het volkstuinten- en natuurgebied in Deurne, is gefinaliseerd in de zomer van 2013. Er werd niet alleen een nieuw volkstuintengebied met 158 tuintjes gerealiseerd, ook de Koude Beek kreeg door een milieuvriendelijke inrichting terug een natuurlijke uitstraling. De tot voorheen deels ingebuisde Koude Beek werd - waar mogelijk - meanderend heraangelegd met flauwe oevers zodat bijkomende waterbuffering en een ecologische meerwaarde werden gerealiseerd. Ook werd de nodige buffering voorzien in de vorm van wadi's.

Andere 'ruimte voor water'-projecten

- Herinrichting Groot Schijn (Sint-Antoniusbaan, Zoersel): Voorontwerp en grondverwervingsprocedure waren afgerond in 2013.
- Overstromingsgebied Kleine Beek (Kwikaard, Zoersel): Voorontwerp was afgerond in 2013. Opmaak van een RUP is dan opgestart.
- Buffering Klein Schijn in domein Botermelck-La Garenne (Schilde): Voorontwerp was afgerond in 2013.
- Overstromingsgebied Schoon Schijn (Jagersdreef, Kapellen/Brasschaat): ontwerpfase was lopende in 2013
- Overstromingsgebied Bosbeek te Rumst (nieuw): gemeentelijk RUP is definitief goedgekeurd in 2013. Er werd een dossier opgesteld om de grondverwerving op te starten.

Polder van Stabroek

In 2013 werd de afschaffingsprocedure voor de polder van Stabroek opgestart. Eind december werd het dossier ter inzage gelegd aan de bevolking. Er werden geen bezwaren geuit.

▪ **Scheldehaven**

Bouwen van een ontwateringsinstallatie (AMORAS) voor baggerspecie en inrichten van een bergingslocatie voor de filterkoeken in de Antwerpse haven (A 3.3.10)

Initiatiefnemer: GHA, AMT

Op 20 december 2013 keurde de Vlaamse Regering een optimalisatie van de huidige AMORAS-installaties (de verwerking van slib uit de Antwerpse havendokken) goed. Deze optimalisatie drong zich op omdat uit de praktijk van AMORAS (operationeel sinds 2011 en die in het BVR 2012 de status 'uitgevoerd' heeft) bleek dat de zandfractie van de te verwerken specie uit sommige baggerzones groter was dan verwacht. De goedgekeurde optimalisatie bestaat erin de capaciteit van de zandafscheiding te vergroten. Hiervoor liet de Vlaamse Regering €14 miljoen aanrekenen op het Vlaams Infrastructuur Fonds van 2013. Het is de bedoeling het eindproduct van deze zandafscheiding zoveel mogelijk opnieuw te gebruiken. Door deze optimalisatie zal de beschikbare bergingscapaciteit voor de geproduceerde filterkoeken (de voormalige zandwinningsput) efficiënter benut kunnen worden waardoor de ruimte voor deponie van deze filterkoeken langer kan gebruikt worden dan bij een onveranderd proces. AMORAS zal hierdoor langer functioneel kunnen blijven als verwerkingsinstallatie van de onderhoudsbaggerspecie uit de Antwerpse havendokken.

Omdat de initiatiefnemer de ambitie heeft om de filterkoeken verder te gebruiken in een nuttige toepassing werd in het kader van het Milieu- en energietechnologie Innovatie Platform 2 (MIP 2) het onderzoeksproject VAMORAS opgestart. Dit eind 2013 afgeronde onderzoeksproject biedt enkele relevante perspectieven voor de afzet van de filterkoeken als resultaat: één als grondstof voor de productie van geëxpandeerde kleikorrels en één als grondstof voor de productie van bakstenen.

De toekomstige afwatering van het Benedenschijn bevindt zich deels in de Scheldehaven deels in het afwateringsgebied van het Schijn. Voor de stappen die er voor de aanpassing van de afwatering in 2013 zijn gezet, zie onder 2.11 gebiedsgerichte rapportering, rubriek Schijn.

▪ **Land van Waas**

Uitvoeren van structuurherstel in de Noord-Zuidverbinding in functie van bijkomende waterberging. (A 1.2.14)

Herinrichten van de Noord-zuidverbinding tussen de Gemenestraat te Kieldrecht en de samenvloeiing met de Zuidelijke Watergang te Verrebroek (A 3.4.1)

Initiatiefnemer: VMM

Om het waterbergend vermogen te verhogen wordt de Noord-Zuidverbinding over ca. 4 kilometer verbreed en omgevormd worden tot een krekensysteem dat morfologisch aansluit bij de bestaande krekken in de omgeving. De werken creëren een bijkomende buffercapaciteit van ongeveer 200 000 m³ waardoor het gevaar op overstromingen aanzienlijk wordt gereduceerd. Er wordt daarbij een zomer- en winterbedding aangelegd, en poelen, plasbermen en paaiplaatsen worden ingericht. Naast de verbreding omvat de herinrichting de gedeeltelijke opbraak van de bestaande oeverbescherming, de verplaatsing van de bestemmingsweg ten noorden van de Sint-Michielsstraat, de afbraak van een deels open schuur, het rooien van bestaande aanplantingen en het vervangen ervan door inheemse streekeigen planten, de aanleg naast het kreeksysteem van een wandelpad, de aanleg van een regelbare stuw en bedieningsgebouw stroomafwaarts de Sluisstraat (Beveren), en het verlagen van de duiker onder de Sluisstraat. De afgegraven grond wordt naar het Doeldok afgevoerd. De bouwvergunning hiervoor werd verleend op 10 september 2013 en de uitvoering startte op 28 oktober 2013.

Saneren van de waterbodem Bazeput en Melkader (A 3.3.4)

Initiatiefnemer: VMM

De Bazeput werd in 2013 geruimd.

▪ **Barbierbeek**

Inrichten van afgebakende bufferzones in functie van waterloopherstel (deelbekkenbeheerplan Barbierbeek: actie A17)

Initiatiefnemer: provincie Oost-Vlaanderen

De Barbierbeek, die in Kruikeke in de Schelde uitmondt, meandert door een beschermd landschap. Om de structuur van de beek te vrijwaren zonder hinder voor de aanpalende percelen gaat de provincie over een afstand van 600m bufferstroken aanleggen op de beide oevers van de waterloop. Deze stroken, beplant met knotwilgen en zwarte els en ingezaaid met gras, hebben verschillende functies. Niet alleen gaan ze de afkalving van de oevers tegen, ze verminderen de inspoeling van nutriënten en bestrijdingsmiddelen in de waterloop. Door er voor te zorgen dat de Barbierbeek haar meanderend patroon behoudt, bewaart ze daarbij ook haar zelfreinigend vermogen.

De voorbereidende werkzaamheden voor het inrichten van oeverzones is in de voorbije jaren gebeurd: opmaak inrichting- en beheerplan en verwerven van gronden.

In 2013 werden de werken voor de eigenlijke inrichting aanbesteed met de bedoeling begin 2014 in uitvoering te gaan.

▪ **Scheldeland**

Oplossen van de gevallen van wateroverlast (deelbekkenbeheerplan Scheldeland, actie 2.3.6.1)

De afwatering verbeteren van de waterlopen die op de Schelde lozen (deelbekkenbeheerplan Scheldeland, actie 2.3.6.3)

Verbeteren afwatering waterloopnr. S.095 in Dendermonde (actieplan overstromingen, deelactie 13.6)

Initiatiefnemer: provincie Oost-Vlaanderen

In het opwaartse gedeelte van de Schoonaardebeek, waterloop nr. S.095, stelden er zich problemen van wateroverlast omdat het water werd opgehouden door een aantal te krappe duikerlichamen. Hiermee duurden hoge waterstanden te lang en bleef er te veel slib achter.

In samenspraak met het stadsbestuur van Dendermonde werd door de Provincie Oost-Vlaanderen een aanpak opgezet. Het stadsbestuur heeft er de duikerlichamen onder de gemeentelijke wegen

vervangen door grotere. De provincie zorgde voor de nodige ruimings- en oeverversterigingswerken. De provincie voerde daarbij, over ongeveer 2600 meter., de volgende saneringswerken uit aan de waterloop:

- natuurlijke meanders zoveel mogelijk opnemen in de in te richten zone
- ruimen van de waterloop over een lengte van ongeveer 1020 m. en deponie van het slib op de oevers
- ruimen van het resterende tracé met deels verontreinigd en deels niet verontreinigd slib en afvoer van het slib (ca. 1360 ton) naar een stort- en verwerkingsplaats.

Omdat plaatselijk grote pakketten slib werden verwijderd en omdat de oevers hier en daar afkalven, heeft de provincie de oevers op sommige plaatsen versterkt. De werken waren in het voorjaar 2013 afgerond. Er is sindsdien opnieuw een vlotte waterafvoer in de Schoonaardebeek en het pompgemaal aan de monding in de Schelde kan optimaal functioneren.

▪ De drie Molenbeken

Oplossen van de gevallen van wateroverlast (deelbekkenbeheerplan de drie Molenbeken, actie 6.5)

Bouw van een wachtbekken om Burst (Erpe-Mere) te beschermen tegen wateroverlast (actieplan Overstromingen, deelactie 13.7)

Initiatiefnemer: provincie Oost-Vlaanderen

Door de hellingen naar de hoofdwaterloop reageert de Molenbeek-Grote Beek (lengte ca. 22 km), hydrologisch zeer snel op neerslag. Hiermee treedt ze op vele plaatsen langs haar tracé frequent buiten haar oevers.

Vanuit de opmaak van een voorontwerp voor het saneren van het stroomgebied van de Molenbeek (actualisatie van een studie uit de jaren '90), een oppervlaktewaterkwantiteitsmodel van het stroomgebied dat in opdracht van de Vlaamse Milieumaatschappij en met participatie van het provinciebestuur werd uitgevoerd en de aandacht voor klimaatadaptatie, is draagvlak gecreëerd voor het ontwerpen van waterbouwkundige constructies met een beveiligingsniveau voor waterafvoeren die eens om de 50 jaar voorkomen (T50). In de studie van de jaren '90 werd immers slechts een beveiligingsniveau voor waterafvoeren die om de 5 jaar voorkomen (T=5) gerekend.

Omdat het stroomgebied van deze Molenbeek langgerekt en smal is moet het overstromingsgebied dat uit de studies naar voor kwam (98 000 m³) opgesplitst worden in 2 bekken: een bekken net opwaarts de Callebautdreef van ca. 4ha (Herzele) en één bekken net afwaarts de Callebautdreef van ca. 5ha (Erpe-Mere).

Het grondverwervingsplan voor de aanleg van deze twee bufferbekken is in 2013 opgemaakt. In eerste instantie zal onderzocht worden of het gebied kan afgebakend worden als overstromingsgebied conform het uitvoeringsbesluit 'Besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van de onteigening ten algemene nutte, het recht van voorkoop, de aankoopplicht, de vergoedingsplicht en de afbakening van overstromingsgebieden van titel I van het decreet Integraal Waterbeleid van 18 juli 2003'.

▪ Sigmaplan

Actie A 1.1.4, A 1.2.2, A 1.2.3, A 1.2.4, A 1.2.5, A 1.2.7, A 1.2.7b, A 1.2.13d, A1.3.2a, A 1.3.2b

De voorbije jaren werden de werken in het kader van de uitvoering van het geactualiseerde Sigmaplan voorbereid en werden voor alle 2010-projecten inrichtingsplannen opgemaakt in overleg met de betrokken actoren. Na de goedkeuring van de GRUP's en MER's, konden vervolgens de stedenbouwkundige vergunningsaanvragen worden ingediend. Voor alle 2010-Sigmaclusters zijn de inrichtingswerken inmiddels in uitvoering gegaan.

De verdere uitvoering van de inrichtingswerken gebeurt gefaseerd, mede in functie van de ter beschikking gestelde budgettaire middelen.

Voor een aantal 2010-projecten zijn de inrichtingswerken evenwel al langer in uitvoering, zoals de ontpolderingswerken aan de Hedwige-Prosperpolder en de inrichtingswerken binnen de cluster Kalkense Meersen. Ook de uitvoering van deze werken wordt gefaseerd verdergezet, mede in functie van de ter beschikking gestelde budgettaire middelen.

Voor de inrichting van het GOG Kruikeke-Bazel-Rupelmonde dienen nog aanpassingswerken te gebeuren aan enkele nutsleidingen die het gebied doorkruisen. De openingen in de ringdijk kunnen pas gedicht worden nadat deze verplaatsingen zijn uitgevoerd.

De inrichtingswerken in twee 2010-gebieden, m.n. de ontpoldering t.h.v. Lillo en het GGG Bergenmeersen, zijn inmiddels afgerond. Hiermee werden de eerste twee 2010-projecten voltooid in het kader van het geactualiseerde Sigmapijan.

Analoog als destijds voor de 2010-projecten, worden momenteel ook voor de 2015-projecten de Zeeschelde tussen Gentbrugge en Melle en GOG Bastenackers-Ham, Oudbroekpolder en Schellandpolder, Dorent en Schouselbroek) de inrichtingsplannen opgemaakt, of zijn deze reeds opgemaakt. Voor een aantal van deze projecten zijn ook de formele procedures opgestart t.b.v. de opmaak van het milieueffectenrapport (MER) en het gewestelijke ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP). Vervolgens zullen de nodige stedenbouwkundige vergunningen aangevraagd worden.

In uitvoering van de beslissing van de Vlaamse regering van 22 juli 2011 m.b.t. de principiële beslissing door de betrokken overheden en actoren over het integraal uitvoeringsprogramma voor de Demervallei van Diest tot Rotselaar, wordt ook het project Demervallei concreet vormgegeven met aandacht voor natuur, water, recreatie en andere belangrijke aspecten in de Demervallei. In de lopende studiefase zal voor dit project beslist worden over een meer concreet voorkeursalternatief.

Daarnaast wordt ook het dijkenprogramma van het Sigmapijan gefaseerd voortgezet. Zo worden momenteel nog dijkwerken uitgevoerd langs de Zeeschelde t.h.v. Fort Filip tot Noordkasteel en de Rupel t.h.v. Noeveren, en is de kaaimuurstabilisatie van de Scheldekaaien te Antwerpen in de zone Sint-Andries en Zuid en Nieuw Zuid aanbesteed. De dijkwerken te Wetteren t.h.v. de woonwijk Jabeke en de dijkwerken te Antwerpen t.h.v. Blokkesdijk werden eind 2013 aanbesteed. De overige dijkwerken langs de Boven-Zeeschelde t.h.v. Wetteren (RO) en de Beneden-Zeeschelde t.h.v. Antwerpen (LO) worden verder voorbereid.

Werking overstromingsgebieden

Op 6 december 2013 heeft zich in het Zeescheldebekken een gevaarlijk stormtij voorgedaan. De hoge waterstanden in de Schelde, de Rupel, de Durme, de Zenne, de Dijle en de Nete's werden afgetopt door het in werking treden van de reeds aangelegde gecontroleerde overstromingsgebieden (GOG's) zodat wateroverlast kon worden vermeden. Onder meer de volgende GOG's zijn in werking getreden: Tielrodebroek (Temse), Scheldebreek (Zelee), Lippenbroek (Hamme), Uiterdijk (Dendermonde), Groot Schoor (Hamme), Paardeweide (Berlare) en Bergenmeersen (Wichelen) langs de Schelde en Potpolder I (Waasmunster) langs de Durme. Enkel Potpolder 4 en het Molsbroek langs de Durme in Waasmunster zijn niet in werking getreden. Dat de werking van de overstromingsgebieden bij een stormvloed van deze grootteorde zeer adequaat is gebleken, toont het nut van deze overstromingsgebieden, en van het Sigmapijan in het algemeen,.

Bouw compartimenteringsdijk gebruik makend van baggerspecie

De bouw van een compartimenteringsdijk in Vlassenbroek, gebruik makend van baggerspecie (in kader van het Interregproject PRISMA - Promoting Integrated Sediment Management) werd medio 2013 voltooid. Momenteel is een monitoring in uitvoering.

Thematische rapportering

- **Goedgekeurde signaalgebieden**
 - Overzicht van eerder goedgekeurde signaalgebieden

Nr	Selectie-criterium: oppervlakte	gemeente	Planologische bestemming	Screening bebouwing
BES02	18 ha	Antwerpen, Aartselaar	industrialgebied, klein deel gebied voor gemeenschapsvoorzieningen en openbaar nut + ambachtelijke bedrijven en KMO's	quasi onbebouwd
BES06	14.6 ha afgebakend	Willebroek Schorheide	Woonuitbreidingsgebied, klein deel woongebied	quasi onbebouwd
BES07	10.7 ha afgebakend	Willebroek Kersdonk	Milieubelastende industrieën, klein deel ambachtelijke bedrijven en KMO's	onbebouwd
BES08	31 ha	Schilde	Woonpark	geen bebouwing
BES09	10.7 ha	Wommelgem	Regionaal bedrijventerrein met openbaar karakter	geen bebouwing
BES12	43 ha	Kapellen en Antwerpen	Reservegebied voor woonwijken	nee
BES13	17,2 ha	Brasschaat en Schoten	Woonuitbreidingsgebied	minimaal
BES22	3.3 ha	Antwerpen Wilrijk	Zone voor ambachtelijke bedrijven en KMO's	onbebouwd

- Signaalgebieden 2013
 - geen
- Signaalgebieden in behandeling
 - geen

Planning: In uitvoering van actie 1.2.1 van het bekkenbeheerplan, de conceptnota Signaalgebieden (VR 2013 2903 DOC.0303/1) en de CIW nota Vervolgtraject aanpak signaalgebieden (CIW 51/12.12.2013/pt 6.2) zal in 2104 een ontwerpvoorstel van prioritaire lijst van signaalgebieden worden voorbereid. Tegen uiterlijk december 2015 zullen de ontwerp-startbeslissingen aan de CIW worden voorgelegd.

▪ Investeringsprogramma's waterbeheerders

Op 30 augustus 2013 heeft het bekkenbestuur een advies uitgebracht over de investeringsprogramma's 2013 voor waterbeheerders en drinkwatermaatschappijen. Het bekkenbestuur vestigt de nodige aandacht op het nemen van de nodige maatregelen (verdere concretisering, administratieve voorbereiding, opname op toekomstige IP's ter realisatie van de doelstellingen en de acties in de speerpuntgebieden, het actieplan overstromingen en de uitvoering van het bekkenbeheerplan.

▪ Bestrijding van invasieve exoten

Bestrijding van niet-inheemse, invasieve plantensoorten (deelbekkenbeheerplan Scheldeland: actie 2.3.6.12)

Gestructureerde en duurzame bestrijding van exotische waterplanten (deelbekkenbeheerplan Ledebeek en Durme, actie 6.28)

Bestrijden van invasieve waterplanten volgens het gezamenlijke bestrijdingsplan dat werd uitgewerkt door de CIW (bekkenbeheerplan: actie A.3.4.8)

Initiatiefnemers: provincie Oost-Vlaanderen, provincie Antwerpen

De provincie Oost-Vlaanderen heeft in 2013 de bestrijding van plantenexoten in waterlopen van 2de en 3de categorie verder gecoördineerd en actief ondersteund. Enkele nieuwe locaties werden aangepakt en locaties waar vroeger reeds een mechanische bestrijding werd uitgevoerd in het kader van de nazorg werden zeer zorgvuldig opgevolgd. Op een aantal locaties heeft de nazorg geleid tot uitroeiing van de bestreden planten. Mede dankzij de provinciale rattenvangers blijft de waakzaamheid in de gemeenten, polders en wateringen groot.

De provincie Oost-Vlaanderen heeft een proefproject voor de bestrijding van Reuzenbalsemien opgezet langs 5 waterlooptrajecten en vroeg ook in het 2e seizoen medewerking aan enkele aanpalende beheerders. De werklust om Reuzenbalsemien te bestrijden wordt in kaart gebracht om de omvang van haalbare toekomstige acties in te kunnen schatten.

De provincie Oost-Vlaanderen nam actief deel aan het opstellen van een praktisch beheervademecum invasieve exoten dat ANB in 2014 wil afronden en bracht ook haar expertise in voor het opzetten van de bestrijding in de andere provincies en het noorden van Frankrijk via een gastoptreden binnen de Interregprojecten LUPIN en Rinse (Norfolk).

Voor de aanpak van de watergebonden invasieve exoten bleek dat een intensieve bestrijding van enkele jaren efficiënter is dan onderhoudsbestrijding. In Oost-Vlaanderen werd ongeveer 100 km waterloop behandeld waarvan het grootste deel in het Benedenscheldebekken. Ruim een derde hiervan is na minstens 3 jaar opvolging vrij verklaard van besmetting. Indien nodig wordt een extra nazorg uitgevoerd.

In 2013 werden in het Benedenscheldebekken volgende soorten bestreden door de provincie Antwerpen: Grote waternavel (GWN), Bereklauw en Reuzebalsemien.

Op de Hollebeek, waar verondersteld werd dat de Grote waternavel verdwenen was, werd die opnieuw aangetroffen. Na handmatige ruiming, werd de beek machinaal geruimd, zodat mogelijke hergroei snel gelokaliseerd kon worden. Jaarlijkse controle van de locaties waar exoten bestreden en (vermoedelijk) verdwenen zijn, blijft noodzakelijk. Stroomafwaarts in de 'Hollebeekvallei' werd de Kaukasische berenklaauw en de Reuzebalsemien bestreden. Dit gebeurde in samenwerking met sociale tewerkstelling. Op de Rollebeek in Boechout, werd in 2013 geen GWN meer aangetroffen.

In de haven van Antwerpen werd in 2012 een vijver, die vlak naast de Kuifeend ligt, machinaal geruimd. Hier werd in 2013, na het broedseizoen maandelijks gecontroleerd. Er werden zeer kleine hoeveelheden GWN teruggevonden in de rietkragen rond de vijver.

Op de Fortloop in Borsbeek was er in 2013 een melding van GWN. Na éénmalige handmatige bestrijding is deze niet meer teruggekomen. Vermoedelijk werd de GWN in de waterloop gedumpt, aangezien de besmetting zich net stroomafwaarts van een brug bevond, en niet gehecht was in de oevers.

In opdracht van de provincie Antwerpen werd de Kaukasische berenklaauw door sociale tewerkstelling bestreden langs de Laarse beek in Brasschaat. Een nieuwe locatie met Kaukasische berenklaauw is langs de Zwanebeek in 's Gravenwezel gevonden. Bestrijding start in 2014. Langs het Klein Schijn, afwaarts het Albertkanaal in Wijnegem werd de Kaukasische Berenklaauw bestreden.

In het Broek de Naeyer is op de Fabrieksloop de bestrijding van exoten verder gezet in 2013. In het kader van de opmaak van een beheerplan voor het volledige gebied wordt nog bekeken of er eventueel een gedeeltelijke bestrijding komt, of dat er maatregelen genomen worden om het probleem in het gebied te houden.

▪ **Kennis over hydrologische situatie - metingen en voorspellingen**

De verdere verbetering van de werking van het Hydrologisch Informatiecentrum (A 1.2.22)

Initiatienemer: HIC

In 2013 heeft het Waterbouwkundig labo samen met VMM een grote vooruitgang geboekt bij de realisatie van de portaalsite waterinfo.be.

Een belangrijke deel van het meetnet, met name de meetstations van het getijdegebied, werd in 2013 gemoderniseerd.

▪ **Vlaamse Hydrografische Atlas (VHA)**

Uitbouwen en permanent actualiseren van de VHA (deelbekkenbeheerplannen Land van Waas, Barbierbeek, Ledebek en Durme, respectievelijk acties 6.A.9, A11 en 6.30)

Actualisatie VHA (deelbekkenbeheerplannen Scheldeland, de drie Molenbeken, respectievelijk acties 2.2.1.3 en 0.3)

Blijvende actualisatie van de VHA atlas (bekkenbeheerplan, actie A.5.2)

Initiatiefnemer: provincies Antwerpen en Oost-Vlaanderen

Bij veranderingen op het terrein werkt de provincie Oost-Vlaanderen de VHA bij. De beschrijvende tabellen van de oude atlassen van de onbevaarbare waterlopen van 1877, 1950 en 1967 werden ingescand en gegeoreferend. De assen van de waterlopen in deze atlassen zijn nagenoeg volledig gevectoriseerd.

In 2013 werden de plannen van de ruilverkavelingen ingescand, gegeoreferend en de assen gevectoriseerd.

▪ **Interne staatshervorming doorbraak 63: waterbeleid en -beheer**

Alle Oost-Vlaamse, Antwerpse en Vlaams-Brabantse gemeenten werden in de loop van 2013 bezocht in het kader van de herinschaling van de waterlopen. Bedoeling is hierbij het beheer van de waterlopen te optimaliseren.

Het overleg in 2013 heeft ertoe geresulteerd dat in de provincie Antwerpen 64 van de 70 gemeenten de gemeentelijke waterlopen overdragen aan de provincie. In het deel van het Benedenscheldebekken binnen de provincie Antwerpen hebben alle gemeenten beslist om over te dragen. De betrokken polders hebben hier mee ingestemd. Enkel de polder van Willebroek heeft nog een aantal randvoorwaarden gesteld.

Om het professioneel beheer van deze waterlopen te kunnen garanderen heeft de provincie Antwerpen extra personeel aangeworven, en het budget voor het beheer van de waterlopen werd significant verhoogd. Voor het onderhoud en de investeringen voorziet de provincie in 2014 een kleine 15 miljoen euro. Om de betrokkenheid van de gemeenten bij het waterlopenbeheer te garanderen, worden samenwerkingsovereenkomsten met hen afgesloten.

In Oost-Vlaanderen heeft het overleg tot het volgende geleid:

- 41 van de 65 gemeenten dragen de gemeentelijke waterlopen over naar de provincie, waarvan er 24 gedeeltelijk in polder of watering gelegen zijn
- 2 gemeenten dragen gedeeltelijk over en kiezen ervoor om nog een deel van de gemeentelijke waterlopen in eigen beheer te houden
- 11 gemeenten liggen volledig in poldergebied, daar worden er geen waterlopen 3e categorie naar 2e categorie overgedragen
- 11 gemeenten kiezen ervoor verder zelf het beheer van de gemeentelijke waterlopen verder te zetten

Voor het Benedenscheldebekken betekent dit dat 24 van de 28 gemeenten geheel of gedeeltelijk hun waterlopen overdragen. Drie gemeenten liggen volledig in poldergebied waardoor er niet wordt overgedragen. Binnen de provincie Oost-Vlaanderen worden de waterlopen 3e categorie binnen de

polders en wateringen immers niet ingeschaald naar waterlopen 2e categorie. Eén gemeente wenst het beheer van de waterlopen 3e categorie zelf verder te zetten.

Er zal een nauwe samenwerking opgezet worden met de gemeenten, met op regelmatige basis een overleg om de werking te evalueren en de werking van het komende jaar te overlopen. Afspraken daarover zullen op papier gezet worden in een samenwerkingsovereenkomst. Om deze werking te optimaliseren zal er extra personeel worden aangeworven.

In de provincie Vlaams-Brabant zijn er 51 gemeenten die de waterlopen overdragen naar de provincie. 6 van de 7 gemeenten die in het Benedenscheldebekken liggen hebben beslist om geheel of gedeeltelijk hun waterlopen van 3de categorie over te dragen naar de provincie.

Enkel Opwijk heeft besloten geen overdracht van de waterlopen te doen. De provincie Vlaams-Brabant zal in het kader van de overdracht extra personeel aanwerven.

2.1.2 Speerpuntgebieden

- **Speerpuntgebied De Vliet**

Zie 2.1.1 Acties - gebiedsgerichte rapportering

- **Speerpuntgebied Benedenvliet**

Zie 2.1.1 Acties - gebiedsgerichte rapportering

2.2 Aanpassing, schrapping of toevoeging van acties

In functie van de nood op het terrein en/of nieuwe ontwikkelingen kan het soms noodzakelijk zijn om acties uit het (deel)bekkenbeheerplan aan te passen of toe te voegen. Gezien het bekkenbeheerplan werd vastgesteld door de Vlaamse regering, moet er een strikte procedure gevolgd worden om aanpassingen aan acties uit het (deel)bekkenbeheerplan door te voeren. Hiertoe vormt het bekkenvoortgangsrapport het instrument. De aanpassingen worden steeds afdoende gemotiveerd.

2.2.1 Toevoegen van een actie

Geen

2.3 Tussentijdse afbakening overstromingsgebieden

Artikel 50 bis van het Decreet Integraal Waterbeleid van 18 juli 2003 voorziet de mogelijkheid om ook buiten de waterbeheerplannen overstromingsgebieden af te bakenen.

De procedure voor de tussentijdse afbakening van overstromingsgebieden is vastgelegd in het besluit Financiële Instrumenten via het wijzigingsbesluit van 30 maart 2012 (BS 09.05.2012).

Hiermee is het mogelijk om sneller overstromingsgebieden af te bakenen. Uit de globale CIW-evaluatie van de zware wateroverlast van november 2010 was immers gebleken dat er dringend nood is aan meer overstromingsgebieden om piekdebieten te kunnen opvangen.

In het Benedenscheldebekken werden volgende overstromingsgebieden tussentijds afgebakend:

- Overstromingsgebied Z2 Puttenbeek (Grasland)
- Overstromingsgebied Z3 Stambeek (Langeveldweg)

Het stroomgebied van de Grote en de Kleine Molenbeek is zeer gevoelig voor overstromingen. Bijzonder kwetsbaar zijn de gemeenten Merchtem en Londerzeel. Herhaaldelijk hadden beide gemeenten in de voorbije jaren te kampen met ernstige wateroverlast. Dit bleek ook bij de inventarisatie van de wateroverlast van november 2010 door het bekkensecretariaat. Uit de hydraulische en hydrologische studie van dit gebied bleek dat een combinatie van verschillende maatregelen nodig is om de kans op overstromingen en wateroverlast te beperken. De inrichting van drie gecontroleerde overstromingsgebieden in het valleigebied van de Stambeek en de Puttenbeek zijn noodzakelijk om een nuttige waterpeildaling te verwezenlijken ter hoogte van een aantal kritische plaatsen.

In de deelbekkenbeheerplannen voor de deelbekkens Vliet en Zielbeek was in dit verband de actie 'DB 04-09_12 Buffering voor benedenloop van de Stampbeek' opgenomen.

De provincieraad van Vlaams-Brabant keurde op haar vergadering van 20/11/2012 het voorontwerp van afbakeningsbesluit goed voor het overstromingsgebied Z2 Puttenbeek (grasland), m.i.v. de motiveringsnota, de afbakeningsplannen en de lijsten van kadastrale percelen die geheel of gedeeltelijk in de overstromingsgebieden liggen, met het oog op het toepassen van de vergoedingsplicht.

Het openbaar onderzoek voor de overstromingsgebieden Z2 Puttenbeek (grasland) en Z3 Stambeek (Langeveldweg) liep van 7 december 2012 tot en met 4 februari 2013.

Het bekkenbestuur van het Benedenscheldebekken gaf op 29 mei 2013 een gunstig advies voor deze afbakening.

De besluiten werden op 14/01/2014 getekend door minister Schauvliege. Op 21/02/2014 zijn de ministeriële besluiten houdende de afbakening van de overstromingsgebieden Z2 (Puttenbeek) en Z3 (Stambeek) in Opwijk gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.

Zie ook 2.1.1 Acties - gebiedsgerichte rapportering - speerpuntgebied Vliet-Grote Molenbeek.

3 Rapportering uit de structuren

3.1 Bekkenbestuur

Volgens het Decreet Integraal Waterbeleid (artikel 27 § 2) heeft het bekkenbestuur tot taak een advies uit te brengen over:

- 5° een advies uit te brengen over de waterbeleidsnota;
- 6° een advies uit te brengen over de in artikel 37, § 1, bedoelde documenten¹;
- 7° een advies uit te brengen aan de overheden die bevoegd zijn voor het vaststellen ervan over:
 - a) ontwerpen van investeringsprogramma's en ontwerpen van technische plannen met een rechtstreekse invloed op de watersystemen
 - b) ontwerpen van investeringsprogramma's en ontwerpen van technische plannen inzake openbare rioleringen en groot- en kleinschalige rioolwaterzuiveringsinstallaties
- 9° een advies uit te brengen over alle andere onderwerpen die worden voorgelegd door de Vlaamse regering.

Het advies heeft hoofdzakelijk tot doel om de uitvoering van het integraal waterbeleid op bekkenniveau te bewaken, om de investeringsprioriteiten te identificeren op basis van de bekkenbeheerplannen en om de afstemming tussen bekkens te garanderen.

Het bekkenbestuur heeft in 2013 twee maal vergaderd, op 29 mei en op 30 augustus. Er is daarnaast door het bekkenbestuur, via de schriftelijke ronde van 19 april advies uitgebracht over het Optimalisatieprogramma 2015-2019 voor het Benedenscheldebekken.

Voor 2013 zijn binnen het Benedenscheldebekken de volgende adviezen uitgebracht:

- Waterbeleidsnota

Het advies dat het bekkenbestuur over het ontwerp waterbeleidsnota op 29 mei 2013 formuleerde stelt dat uit het ontwerp blijkt dat de ambitie vrij beperkt blijft om de doelstelling van het Pact 2020 te halen. Zo blijft volgens het bekkenbestuur de aandacht voor de financiering om de nodige investeringen voor het waterbeleid te kunnen uitvoeren te vaag en ontbreekt in het ontwerp van de waterbeleidsnota een engagement om de nodige extra middelen te voorzien. Het lijkt er volgens het bekkenbestuur op dat het hoofdstuk over de financiering zich beperkt tot het in beeld brengen van de kostenterugwinningspercentages. Hoewel dit een noodzakelijke voorwaarde is om de financiering van het integraal waterbeleid beter te sturen verwacht het bekkenbestuur van een waterbeleidsnota een groter engagement.

- Optimalisatieprogramma

Het advies op het optimalisatieprogramma 2015-2019 voor het Benedenscheldebekken werd op 19 april behandeld. 32 projecten werden geprioriteerd, waarvan 17 projecten als prioritair werden geadviseerd.

- Technische Plannen van Aquafin

Gezien de adviesfrequentie van de TP en gezien het bekkenbestuur slechts 2 (tot 3) keer per jaar samenkomt, werd het bekkensecretariaat gemandateerd om de advisering uit te voeren van de technische plannen van Aquafin. Het bekkensecretariaat bereidt deze adviezen voor in overleg met het ambtelijk bekkenoverleg.

Voor de volgende technische plannen werd een advies geformuleerd:

- 22 352	Sint-Amands	Renovatie collector Sint-Amands
- 22.478	Londerzeel -
Kapelle-op-den-Bos	Afkoppeling Hagelboombeek - sanering
slotgracht kasteel Houtum

¹ Art. 37 § 1 verwijst naar de documenten mbt Stroomgebiedbeheerplan

- 22.907 Dendermonde Collector Torrestraat, Volaardestraat Dendermonde)
- 22.921 Laarne Collector Bieststraat, Nerenweg en Kleine Molenstraat
- 21.667 Willebroek Weststraat
- 22.919 Willebroek Verbindingsriolering Dwarsdijk - Volksstraat
- 22.466 Kapellen Collector Klinkaardstraat
- 22.678 Sint-Gillis-Waas Afkoppeling Dorpsbeek en finaliseren van RWA-stelsel
- 22.680 Boechout Sanering Broechemsesteenweg - Ranstsesteenweg

- Investeringsprogramma's waterbeheerders

Op 30 augustus bracht het bekkenbestuur Benedenscheldebekken een advies uit over de investeringsprogramma's 2013.

- Signaalgebieden

Er werden geen nieuwe fiches opgemaakt.

3.2 Bekkenraad

De bekkenraad van het Benedenscheldebekken heeft op 6 mei 2013 vergaderd. Op deze vergadering kwamen de advisering van de ontwerp tweede waterbeleidsnota, (inclusief waterbeheerkwesties en tijdschema), het werkprogramma voor de opmaak van de stroomgebiedbeheerplannen, de actielijst van de tweede generatie waterbeheerplannen en de selectie van speerpuntgebieden aan bod.

3.3 Ambtelijk bekkenoverleg en permanente kern bekkensecretariaat

De vergaderingen van het ambtelijk bekkenoverleg (ABO) vonden in 2013 plaats op 4 maart, 22 april, 30 juli en 16 september. Het ABO heeft daarnaast via de schriftelijke rondes van 29 april (schriftelijk) en 12 juni adviezen behandeld.

Het ambtelijk bekkenoverleg vormt het ambtelijke forum dat de taken voorbereidt waarmee het bekkenbestuur belast is. Het ABO gaf in 2013 input op het bekkenvoortgangsrapport 2012, de advisering van de investeringsprogramma's met een rechtstreekse invloed op de watersystemen, het optimalisatieprogramma 2015-2019. Verder kwamen een alternatief voorstel van Aquafin over collectoren en RWA-assen in de omgeving Benedenvliet, de afwateringsproblematiek omgeving Dorpsbeek-Zoute Beek in Berendrecht, de tussentijdse afbakening van twee overstromingsgebieden in Opwijk, en de toelichting over het Sigmaproject Oudbroek- en Schellandpolder met de mogelijke afstemming met de actie over de gravitaire afwatering van de Vliet in het speerpuntgebied Vliet aan bod. Ook de tweede generatie stroomgebiedbeheerplannen met de advisering van de tweede waterbeleidsnota, de mogelijke speerpuntgebieden voor de tweede generatie SGBP, en de maximale actielijst met de lijst van besliste acties die nog relevant blijven en met de prioritering van nieuwe acties werden besproken.

3.4 Waterschappen

In de aanloop van de wijziging van het decreet integraal waterbeleid waarbij de waterschappen als afzonderlijke overlegstructuren worden afgeschaft, hebben de waterschappen in 2013 niet vergaderd.

4 Opstap naar 2de generatie stroomgebiedbeheerplannen – bekken specifiek deel

Openbaar onderzoek waterbeheerkwesties, tijdschema en werkprogramma

Tussen 19 december 2012 en 18 juni 2013 lagen enkele voorbereidende documenten van de stroomgebiedbeheerplannen in openbaar onderzoek. Ook het bekkenbestuur formuleerde hierop een advies.

- **Het tijdschema en werkprogramma voor de opmaak van de tweede generatie stroomgebiedbeheerplannen**

De CIW onderzocht de opmerkingen en adviezen, verwerkte ze in een overwegingsdocument (CIW 12 oktober 2013) en neemt de opmerkingen en adviezen in overweging bij de verdere voorbereiding van de stroomgebiedbeheerplannen.

- De waterbeheerkwesties geïntegreerd in de **tweede waterbeleidsnota (incl. waterbeheerkwesties)**

Op 20 december 2013 keurde de Vlaamse Regering de tweede waterbeleidsnota (incl. waterbeheerkwesties) goed. De definitieve tekst en het overwegingsdocument opgesteld naar aanleiding van het openbaar onderzoek zijn te raadplegen via www.integraalwaterbeleid.be.

Opmaak bekken specifieke delen tweede generatie stroomgebiedbeheerplannen

In 2013 werd volop verder gegaan met de voorbereiding van de bekken specifieke delen van de tweede generatie stroomgebiedbeheerplannen. Er is gestart met het uitschrijven van de teksten voor de bekken specifieke delen. Voor elk hoofdstuk wordt hiertoe een sjabloon uitgewerkt door een pilootbekken. Dit wordt ook telkens uitgebreid afgetoetst en afgestemd met de overeenstemmende hoofdstukken op stroomgebiedniveau. Daarna volgt het uitwerken van de teksten voor de 11 bekken.

Er is door de bekkenstructuren ook gewerkt aan de opmaak van de actielijsten en de bekken specifieke visies.

- **Maximale actielijsten:** In de eerste jaarhelft werd voor elk bekken een maximale actielijst opgemaakt. Deze lijst geeft een overzicht van alle acties die (op langere termijn) nodig zijn om de goede toestand te behalen voor alle waterlichamen in het bekken. Deze lijst omvat dus ook acties voor de volgende planperiode. Vervolgens werden deze acties geprioriteerd door de bekkenbesturen. Hierna volgde een budgetcontrole door de initiatiefnemers. De actielijsten die op deze manier bekomen werden dienen als input voor de scenario-analyses.
- **Bekken specifieke visie:** de bekken specifieke visie, waarvoor in 2012 de eerste aanzet werd gegeven, werd verder uitgewerkt en besproken binnen de bekkenstructuren.

Aanduiding speerpuntgebieden en aandachtsgebieden

Momenteel is er in Vlaanderen nog bijna geen waterlichaam dat de goede toestand bereikt heeft. Omdat het met de beschikbare budgettaire middelen niet mogelijk is om de goede toestand voor alle Vlaamse waterlichamen te behalen tegen 2021, werd er voor geopteerd om, net als bij de vorige generatie stroomgebiedbeheerplannen, te werken met speerpuntgebieden. Dit zijn waterlichamen waar de goede toestand niet ver af is, en waar het, mits gerichte inspanningen, mogelijk wordt geacht om de goede toestand te behalen tegen 2021. Voor het Benedenscheldebekken werden de Kalkense Vaart en de Getijdedurme als speerpuntgebied aangeduid. Nieuw is dat nu ook aandachtsgebieden werden aangeduid. Aandachtsgebieden zijn waterlichamen waar een significante kwaliteitsverbetering vooropgesteld wordt om na 2021 de goede toestand te halen of

gebieden waar een beduidende gebiedsspecifieke dynamiek aanwezig is of voorzien wordt. Voor het Benedenscheldebekken gaat het om de waterlichamen Benedenvliet, Vliet-Grote Molenbeek, Groot Schijn en de Sigmaprojecten.

5 Overzicht relevante beleidsbeslissingen en – documenten

Decreet Integraal Waterbeleid gewijzigd

Op 19 juli 2013 **bekrachtigde de Vlaamse Regering de wijzigingen aan het decreet Integraal Waterbeleid**. Het gewijzigde decreet werd op 1 oktober 2013 gepubliceerd in het Staatsblad. Het decreet Integraal Waterbeleid dateert van 2003 en vormt het juridisch kader voor het Vlaamse waterbeleid. Het regelt onder meer de planning, het overleg en de te volgen procedures voor het integraal waterbeleid en het bevat specifieke beleidsinstrumenten zoals [de watertoets](#).

Het gewijzigde decreet vermindert de planlast, optimaliseert het overleg, vereenvoudigt de procedures en bevordert de afstemming met andere regelgeving. De decreetswijziging houdt ook rekening met aanbevelingen uit de resolutie van het Vlaams Parlement over het beheersen van wateroverlast (7 juli 2011) en voert een nieuwe informatieplicht in. Dankzij de informatieplicht zullen kandidaat kopers en huurders duidelijk geïnformeerd worden over de ligging van onroerend goed in overstromingsgevoelig gebied.

Minder planlast

De planningscycli op bekken- en stroomgebiedniveau worden in elkaar geschoven. In plaats van twee stroomgebiedbeheerplannen, 11 bekkenbeheerplannen en een 100-tal deelbekkenbeheerplannen, is er voortaan één stroomgebiedbeheerplan voor de Schelde en één voor de Maas met 11 bekkenspecifieke delen. De waterbeheerkwesties, een voorbereidend document voor de stroomgebiedbeheerplannen, wordt geïntegreerd in de waterbeleidsnota van de Vlaamse Regering. Het jaarlijks wateruitvoeringsprogramma vervangt de huidige 11 bekkenvoortgangsrapporten en maakt meer flexibiliteit in de planning en de uitvoering van de stroomgebiedbeheerplannen mogelijk.

Doeltreffender overleg

Om de slagkracht en de coördinerende rol van de bekkenbesturen te verhogen en de betrokkenheid van de lokale waterbeheerders te versterken, wordt het overleg op deelbekkenniveau in het bekkenniveau geïntegreerd. De waterschappen als afzonderlijke overlegstructuren worden afgeschaft. De waterschapsecretariaten worden in de bekkensecretariaten geïntegreerd.

Het bekkenbestuur wordt opgesplitst in een algemene bekkenvergadering en een bekkenbureau. De lokale besturen worden via de algemene bekkenvergadering rechtstreeks in het bekkenbestuur vertegenwoordigd. Het bekkenbureau stuurt het bekkensecretariaat aan, bereidt de documenten voor en organiseert gebiedsgericht en thematisch overleg. De algemene bekkenvergadering volgt het werk van het bekkenbureau op en bekrachtigt het. Beide organen worden voorgezeten door de provinciegouverneur en ondersteund door het bekkensecretariaat.

Informatieplicht over de ligging in overstromingsgevoelig gebied

Een belangrijk nieuw instrument in de aanpak van wateroverlast is de verplichting om kandidaat kopers en huurders te informeren of de grond of woning al dan niet in overstromingsgevoelig gebied ligt. In de overstromingsgevoelige gebieden gelden vaak specifieke bouwverplichtingen of – beperkingen. Dankzij de informatieplicht kan de kandidaat-koper of kandidaat-huurder weloverwogen beslissingen nemen en worden onaangename verrassingen vermeden. De informatieplicht geldt ook voor vastgoed in afgebakende overstromingsgebieden en afgebakende oeverzones en wordt via een waterparagraaf opgenomen in vastgoedaktes.

Vervoltraject signaalgebieden

In de aanpak tegen wateroverlast keurde de Vlaamse Regering op 29 maart 2013 **een conceptnota signaalgebieden** goed. De conceptnota volgt uit de korte termijnactie signaalgebieden van het groenboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

Signaalgebieden zijn nog niet ontwikkelde gebieden met een harde bestemming, maar nuttig voor het watersysteem onder andere dankzij het waterbergend vermogen ervan. De signaalgebieden werden aangeduid in de bekkenbeheerplannen.

Via de conceptnota kreeg de CIW de opdracht om per signaalgebied een **voorstel tot verdere aanpak** voor te leggen aan de Vlaamse Regering. Als de ontwikkeling van het signaalgebied een negatief effect heeft op het watersysteem en/of er een hoge kans op overstromingen is, zullen bijkomende maatregelen voorzien worden of zal een nieuwe functionele invulling (eventueel herbestemming) voor het gebied voorgesteld worden. 37 van de 68 signaalgebieden die al door de bekkenbesturen getoetst werden, werden begin 2014 aan de Vlaamse Regering voorgelegd.

De Vlaamse Ministers Muylers, Schauvliege en Crevits hebben op 26/6/2013 een nieuwe **omzendbrief** aan de Vlaamse Regering meegedeeld, met richtlijnen voor de toepassing van de watertoets voor de vrijwaring van het waterbergend vermogen in signaalgebieden. Deze omzendbrief werd in uitvoering van de conceptnota signaalgebieden, voorbereid door de CIW. De omzendbrief bevat zowel richtlijnen voor de vergunningverlener en planopmakende overheden die verantwoordelijk zijn voor de toepassing van de watertoets, als richtlijnen voor de waterbeheerders die advies verlenen in het kader van de watertoets. De richtlijnen maken telkens een onderscheid tussen de signaalgebieden waarvoor de Vlaamse Regering al een vervoltraject heeft goedgekeurd en de signaalgebieden waarvoor dit nog niet het geval is.

Nieuwe gewestelijke stedenbouwkundige verordening hemelwater goedgekeurd

De Vlaamse Regering heeft op 5 juli 2013 een nieuwe gewestelijke stedenbouwkundige verordening over hemelwaterputten, infiltratievoorzieningen, buffervoorzieningen en gescheiden lozing van afvalwater en hemelwater definitief goedgekeurd.

De nieuwe verordening is een aanzienlijke verstrenging van de huidige regelgeving:

- Elke constructie of verharding groter dan 40m² zal aan de verordening moeten voldoen.
- De meeste constructies zullen over een infiltratievoorziening moeten beschikken.
- Nieuwe gebouwen en woningen groter dan 100m² zullen een hemelwaterput van minimum 5.000 liter moeten voorzien. Dat is aanzienlijk groter dan de 3.000 liter die momenteel als minimum geldt. Voor percelen kleiner dan 250 m² wordt een uitzondering gemaakt en bij beperkte uitbreiding en verbouwing is geen nieuwe put vereist.
- Bij nieuwe verkavelingen zullen collectieve infiltratievoorzieningen verplicht worden.

De beslissing is van kracht sinds 1 januari 2014. De strengere hemelwaterverordening kadert in de globale CIW-evaluatie overstromingen 2010 (GEOS) en de resolutie wateroverlast van het Vlaams Parlement. Ze werd voorbereid binnen de werkgroep Waterzuivering van de CIW. Een informatiebrochure over de nieuwe verordening is in voorbereiding.

U kunt de tekst van de verordening raadplegen via [de website van Ruimte Vlaanderen](#).

6 Aanbevelingen

Het bekkenbestuur van het Benedenscheldebekken dringt aan op een spoedige verdere en concrete effectieve uitvoering van de acties, minstens in de speerpuntgebieden.

Hoewel de planperiode van de huidige (deel)bekkenbeheerplannen al ver gevorderd is, blijkt dat nog heel wat acties niet uitgevoerd, of nog niet echt opgestart zijn. Het bekkenbestuur uit hierover zijn bezorgdheid en dringt er bij de initiatiefnemers op aan om de nodige stappen te zetten. Het bekkensecretariaat kan hierbij indien nodig een faciliterende rol spelen.